

ZÁVĚR MOJŽÍŠOVA ŽIVOTA

Převod materiálu

Jan Jřn

Pořadí v lekci

30

VSTUPNÍ VERŠ-Ž 138,8

Liturgické čtení-Dt 31,1-6

klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

- "**předložil jsem ti život a dobro i smrt a zlo**" (30,19) při bohoslužebné slavnosti jde o závažné rozhodnutí. To, co Hospodin nabízí, uschopuje posluchače k životu. Dobro není abstraktní kategorií v nebesích či ideální realitou, k níž mají přístup jen vznešení a vzdělání, kteří skrze svou náboženskou schopnost a dobrotivost prostědkují dobré dary ostatním. Hospodin připomíná každému **jednotlivci: jsi dobrý pro...**, jsi uschopněn pro... - to je tvůj úkol vytvářet podmínky pro život. Takto funkcionálně, jiným způsobem je pochopena kategorie dobra. To je úkol každého jednotlivce. Nečekej nic od jinů - ani od krále, kněze, ani od božstev a kosmických či přirozených síl (30,17). Na každém z vás záleží. Hospodin - skrze "proroka" Mojžíše (34,10) varuje před tím, co má zhoubné důsledky.

Každá zbožnost má své **sociální důsledky** a vede člověka k určitým postojům. Pro Izrael nemá být smírodatná zbožnost těchto kultur, které jsou sice velmi nábožné a s bohatě zpracovanými rituály a modlitbami, ale z jejich náboženského zřetele se jim ztrácí rozpoznání, že záleží na každém jednotlivci, že právní nařízení a nařízení jsou platné pro všechny, že nemáme podléhat vůli božstev, jejichž vůle je prostědkována jen odborníky. Podle Bible je každý vůči natolik velký odborník před Hospodinem, že se má rozhodovat a rozlišovat, co vede k životu a co ke smrti. Proto varování před **odvrácením srdce** k jiným bohům nelze chápat jako vyhlášení svatého boje, svaté války, krvavé nesmlílivosti, která jde přes mrtvolu a jejímž horizontem je zničení druhých, a počátkem že by byla frustrace a komplex menšiny. Starověkou náboženskou terminologií je čeno, každá zbožnost má své sociální důsledky, a vede k určitému jednání. Naučte se rozlišovat, co opravdu je dobré a vytváří dobré vztahy nejen pro privilegované, ale **pro každého**. Izrael je varován před zbožností, která nabízí jiné modely společenských pořádků. Je odmítnuta zbožnost, kde náboženství je v rukou odborníků a jednotlivec se rozhodovat nemusí. Stačí **poslouchat odborníka**, vyučeného - tedy znalce. Stačí mít úst na bohoslužbu a připravit se zvykem, zvyklostem a nepochybovat o jejich prospěšnosti, prostě proto, že jsou božské.

V 30. kap. je osvětlena **funkce zákona** (přikázání, ustanovení, právní ustanovení - 30,15). Není zde nadekretován zárodek zákonického neporozumění zákonu, které ze smírovek ke svobodě vytvořilo nauku o dodržování zákona. Nauku o zákonu byla zvládnutelná jen odborníky (nešlo jen o 613 přikázání ale hlavně o jejich výklad), kteří ostatní poučí, co je pravá zbožnost. V Dt 30 nejde o mnohomluvný výčet všelijakých nařízení, v němž by se ztrácela ze zřetele závažnost rozhodování, výzva k rozlišování situací, čas a okolností a tedy i zvyků, názorů a náboženských zvyklostí. Proto Mojžíš znovu sumarizuje závěst předcházející slov a nařízení - jde o závažné věci: o požehnání nebo zlořečení (30,19) u každého jednotlivce. Nejde o nacionalismus, jde o kontinuitu smlouvy - proto je připomenut Hospodinův slib daný Abrahamovi, Izáovi a Jákobovi (30,20). Společnosti lidu Božího se skládá z jednotlivců, kteří jsou na stejné úrovni. Zárukou společnosti není hierarchie společenská - nějaké řády a bohem předepsané sociální rozvrstvení. Garantem Izraele je zaslíbení dané Hospodinem, nikoli instituce (ty přijdou později, ale také nebudou božského, odvčkého či přirozeného charakteru).

- "**nep?ejdeš tento Jordán**" (Dt 31,2), zd?vodn?ní tohoto trestu slyšíme (Dt 32,51) - Áron i Mojžíš nevzdali ?est Hospodinov? svatosti (proti takovému pokušení m?í prosba modlitby Pán?: posv?? se jméno Tvé). Mojžíš jist? toužil vejít do zaslíbené zem?, p?esto nic nevy?ítá, a své v?dcovské role se vzdává. Z vn?jšího pohledu vid?no - Mojžíšovy životní tužby z?stávají nenapln?ny. Lidské tužby a plány, by? souznívající s Božím zaslíbením, nemusí být napln?ny námi, a p?esto to nemáme vid?t jako ztroskotání Boží v?le.

- **bu?te rozhodní** (31,6), **bu? rozhodný** (31,7), tak jako Mojžíš povzbuzoval pr?zkumníky jdoucí do zaslíbené zem? (Nu 13), tak nyní podobnými slovy povzbuzuje lid a svého nástupce Jozua. Není to ?e? velitele p?ed zapo?etím útoku, v níž by se velebily hrdinské ?iny. Tak jako pr?zkumníci museli p?ekonat pov?ry, aby mohli p?ínést na ukázkou n?jaké plody, tak se má zbavit pov?r a strachu z cizích božstev celý Izrael, aby se mohl usadit v zemi zaslíbené.

- zaslíbená zem? je **d?dictví** (31,7) tzn. zem? sv??ená. Není to ko?ist ani prost?edek ke spekulování. Je d?dictvím od Hospodina, proto má každý nárok na p?iblížn? podobné podmínky k životu. D?dictví je závazkem k odpov?dnému užívání pro všechny Izraelce. To je jist? ideální pohled, ale takto ideáln? - v moderních ústavách - jsou vyhlašována lidská práva, zaslíbení pro všechny.

- **Mojžíš vidí z hory Nebó** celou zaslíbenou zemi (34,1). Hospodin nenabízí lacinou út?chu, pouze stvrzuje, že jeho zaslíbení dané již praotc?m (34,4) se jist? splní. Mojžíš umírá na této ho?e. Izrael neuctvíval mrtvé a nestav?l jim památníky ani pam?tní desky na domech. V této souvislosti je dobré p?ipomenout, že Mojžíš ustanovuje svátek, který má slavit Izrael jednou za 7 let (Dt 31,10) - ?tení zákona. Díky tomuto a jiným svátk?m Izrael nemusel stav?t památníky, protože o Božích ?inech s lidmi se dovídal p?i t?chto svátcích. Sedmiletý rytmus není zas tak dlouhá doba - tak jako dnes staršovstvo se st?ídá po šesti letech, volby a vyhlašování volebních program? po ?ty?ech letech.

- výjime?nost Mojžíše je nazna?ena titulem **proroka** (Dt 34,10). Prorok slyší slovo Hospodinovo, proto bezprost?edn? rozmlouvá tvá?í v tvá? s Hospodinem (Dt 34,10), i když i Mojžíš zahlédl pouze Hospodinova záda (Ex 33,17-23), a? mluvil tvá?í v tvá? (Ex 33,11). Jde o bezprost?ední vystavenost slovu. Tato bezprost?ednost je skrze dar Ducha svatého (v Nz) nabídnuta každému v??ícímu.

úskalí textu:

- bylo by špatné, kdybychom se pokoušeli "vyžehlit" p?íb?h o Mojžíšovi ujišt?ním, že mu Pán B?h nechal alespo? nahlédnout do zem? zaslíbené. Výslovn? se jedná o trest. Poslucha? má pochopit toto nahlédnutí jako ujišt?ní, že Boží zaslíbení se napl?ují, ne však podle našich plán?. Takto potrestán byl Áron, ale i David (nesmí postavit chrám); Komenský chápe také jako trest, že Jednota ztroskotala. Tak bychom mohli pokračovat dál a nacházet podobná "nedokon?ení" toho, co lidé plánovali.

- p?irozeným sklonem všech v?dc? bývá vytrvat a neustoupit. Mojžíšova prorocká pokora se projevuje p?ijmutím Božího rozhodnutí, proto nic Bohu nevy?ítá a žehná Jozuovi. T?žko vysv?tlíme úskalí, kterému se Mojžíš vyhnul, protože d?ti výrazné v?dce obdivují a odm?nu a uznání chápou jako p?irozenou v?c. Naše o?ekávání, že nám n?kdo projeví vd??nost, je skrytou formou záslužnictví. Neprojev?li druzí vd??nost, vy?ítáme, cítíme se zneuznaní.

pom?cky: obrázek z židovského a k?es?anského h?bitova; obrázek obelisku nebo n?jaké brány vít?zství; pohled na pražský Vyšehrad;

obrázek n?jakého významného v?dce (Martina Luthera Kinga aj.); obrázek z ordinace nebo instalace n?jakého fará?e.

motivační uvedení do příběhu:

- byli jste někdy na nějaké rozhledně, hradní věži, na řípu atd.s rodiči? Co jste viděli? Co vám vyprávěli rodiče, popř. průvodce? Dozvěděli jste se něco zajímavého o lidech, nějaký příběh?

- splnilo se vám někdy přání, abyste se stali kapitánem mužstva (ve fotbalu nebo soutěžích mužstev na táboře)? Měli jste z toho radost? Dovedli jste se pak vzdát své hodnosti ve prospěch někoho jiného?

osnovy vyprávění:

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

- vyprávíte pouze Dt 34,1-12 a z ostatních probíraných textů připomenejte jen, že Mojžíš za trest nesmí vstoupit do zaslíbené země (Dt 31,2, popř. 32,51).

I. Motivace

II. Izrael po čtyřicetiletém putování stojí na prahu

zaslíbené země, Mojžíš však do ní nesmí vstoupit

III. Mojžíš povzbuzuje Jozua a povzbuzuje lid

IV. Mojžíš umírá na hoře Nebó

V. Hospodin povzbuzuje Jozua

b) poznámky a osnova pro starší školní věk:

I. Motivace

I. Bůh vybízí k rozhodnutí

II. Hospodin si nepřeje, aby Mojžíš vešel do zaslíbené země

III. Mojžíš Boží přání nezatajil a žehná Jozuovi

IV. Hospodin bude Izraeli oporou

V. Země je dárčictví od Hospodina

VI. Mojžíš vidí z hory Nebó zemi zaslíbenou

VII. Mojžíš umírá na hoře Nebó - nemá pomník

VIII. Mojžíš prorok a prostředník mezi Bohem a lidem

VYPRÁVĚNÍ

I. UVEDENÍ

Víte, kdo je to diktátor? (Možná, že jste někdo viděl film „Diktátor“, kde komik Chaplin vytvořil obraz-karikaturu „vůdce“.) Tak např.: diktátor svou vůli považuje za Boží, drží se svého postavení zuby nehty, trestá a odstraňuje všechny, kdo se mu znelíbí atd... Jaký je rozdíl mezi diktátorem a skutečným vůdcem? Zkusme si to ukázat na Mojžíšovi.

II. KONEČNĚ U CÍLE

„Po čtyřiceti letech putování konečně u cíle!“ oddechli si poutníci. Za sebou mají cestu pouští. Dobře si na to pamatují: na vlastní kůži zažili nemilosrdný žár ve dne, zimu v noci. Na cestu se vydali proto, aby už nebyli otroky v Egyptě. To už sice sami nezažili, ale znají to z vyprávění lidí starší generace.

Ti jim to o sobě povědli zcela otevřeně: byli z té otročiny osvobozeni, ale nedokázali svobodu unést. Nadávali a chtěli se vrátit zpět. Proto museli bloudit tak dlouho pouští, aby se do zaslíbené země dostala až další generace.

III. ŽIVOT PŘED BOŽÍ TVÁŘÍ

Cesta pryč z otroctví byla úmorná. Nejhorší však byla ta nejistota, co bude zítra. Ale na té cestě pocítili dobré vedení. Vedení Mojžíše. Ale ne. Ten býval také bezradný. Přece však připomínal tu dobrou, laskavou dlaň, která je vedle ve dne v noci. Boží dlaň. Když nevěděli, jak dál, ptal se Hospodina a Hospodin ukázal cestu. Dal jim svůj zákon, aby jim byl pomocí.

Mojžíš vedl svůj lid tak, že sám žil před Boží tváří. Cože to znamená, žít před Boží tváří? Ptát se, jak žít, co dělat. Hledat Boží vůli. Všichni mají žít před Boží tváří, Mojžíš však zastupoval celé společenství před Bohem. Když celý lid udělal něco špatného, on se za špatnosti cítil spoluodpovědným. Mojžíš tak nesl na svých zádech odpovědnost jako zavazadlo, které se nedá shodit.

III. NA PRAHU

Mojžíš smí dovést svůj lid až na práh té krásné země. Nevstoupí však do ní a on ví, proč. Je jedním z té generace reptalů, kteří do zaslíbené země nemohou vejít. Teď se blíží jeho konec. Jako každý člověk i on je smrtelný. Nežije věčně. A tak si Mojžíš svolal celý lid, a teď – dokud je ještě plný síly – jim chce povědět něco důležitého.

Nevím, jestli jste doma zažili, když umíral třeba dědeček nebo babička. Dnes lidé většinou umírají v nemocnicích. Když ale dříve umírali doma, často si svolali své nejbližší, aby se s nimi rozloučili. A pokud mohli, často jim přítom na rozloučenou řekli to nejdůležitější, co měli na srdci a co chtěli položit na srdce i

jim. - Tak byl i kolem Mojžíše shromážděn celý lid jako rodina. Mojžíš hovoří a oni s napětím naslouchají. Není to však jeho poslední vůle. I teď mu jde o vůli toho, který je dovedl až sem.

IV. A NA KŮŽOVATCE

„Podívejte. Už brzy budete v té nové zemi. Teď jste jakoby na kůžovatce. A na vás záleží, jak se rozhodnete. Můžete se rozhodnout pro cestu, která vede do záhuby. To když se obrátíte zády k Bohu, který vás vyvedl z Egypta a vedl přes poušť. A když vám půjde jen o sebe a budete hledět jen se přizpůsobovat. Ale říkám vám, že taková cesta nikam nevede. Je to cesta smrti. - Můžete se však rozhodnout pro cestu života. Když budete Bohu naslouchat, když jej a druhé lidi budete mít upřímně rádi. A já vám říkám, že jenom taková cesta má budoucnost.“

Boží lid stál na kůžovatce. Ale nejen tenkrát. Podobně se budou muset rozhodovat i později. V každé chvíli se otevírá cesta dvojím směrem a oni si mají vybrat. Tak jim to budou připomínat i proroci a povedou je k tomu, aby volili správně.

Zotročení lidé tohle neznají. Jen svobodný člověk ví, co to je kůžovatka, co to znamená rozhodovat se. Zotročení lidé se rozhodovat nemohou. Ti vám budou tvrdit, že to vždycky musí být tak, jak to je. Že se nedá nic dlat. Kdo však poznal Boha, ten rozumí. Ten ví, jak důležité je to, co Mojžíš tak zděrazňoval. Vždycky se před námi otevírají dvě cesty. Vždycky jde o to, zda hledat Boží vůli a podle ní se snažit žít, anebo zda jít nejjednodušší cestičkou a neštít se ničeho.

(Nevím, jestli jste třeba nečetli nějakou knížku třeba z vězení nebo z války. Těm v nich často osudy různých lidí v nějaké hrozné situaci. Jak se zachovat? Byli lidé, kteří třeba udávali druhé a neštíteli se ničeho, jen aby se jim samým nic nestalo. Ale byli i takoví, kteří se rozhodli pomáhat, i když tím sami mnoho riskovali. Možná, že sami znáte některé příklady...)

V. MOJŽÍŠ USTUPUJE DO POZADÍ

Když Mojžíš předložil lidu tyto dvě cesty, začal mluvit o sobě. O čem? Snad o svých zásluhách? Věc ne, právě naopak. Pověděl lidem, že Bůh si nepřeje, aby on Mojžíš vstoupil do zaslíbené země. Klidně si to mohl nechat pro sebe, tímhle přece na lidi žádný dojem neudělá! Za tímto veřejným přiznáním stojí velká odvaha. Přiznat se před všemi, že nejsem žádný frajer a borec. Ale možná, kdo ví, jestli nám nakonec víc neimponují lidé, kteří se nesnaží dlat dojem a jsou k sobě pravdiví... Jak to máte s druhými, třeba s rodiči? Kdy vám imponují?

A pak ještě Mojžíš udělá další věc. Před zraky lidu povolává svého nástupce. Tohle by diktátor také neudělal, ten je přece nenahraditelný a spíš odstraňuje ty, kteří jsou mladší a schopnější! Ale Mojžíš zavolá Jozua, postaví ho před lidmi a řekne: „Tento muž, Jozue, vás uvede do zaslíbené země. Do té země nemáte vtrhnout jako násilníci. Ta země nebude vaše kořist, ale dostanete ji jako dárek, o které jste se nezasloužili. Jako dar od Hospodina.“

To je tedy veliký dárek. Ale žádná legrace to nebude (a nikdy nebyla). Proto Mojžíš tolik vyzývá Jozua k zmužlosti, ke statečnosti. A připomíná mu, že Bůh jde před ním. Tak ať se nebojí.

V. MOJŽÍŠ V KONEC

Hospodin vede Mojžíše na horu Nebó. Z ní je krásná vidina do zaslíbené země. Mojžíš hledí do dále a otvírá se mu překrásný pohled. A dokonce vidí nejenom neznámou zemi. Vidí ještě dále, do budoucnosti, jak už tam žijí ti, které vedl.

Tady přibývá Mojžíše konání. Mojžíš umírá. Nezachoval se po něm ani hrob. Nemohl být nabalzamován a uctíván, jako třeba faraón v Egyptě nebo Lenin v mauzoleu v Moskvě.

Lidé truchlili pro Mojžíše mnoho dní. Ale pak doba oplakávání končí; je třeba zanechat smutku a jít dál. Cesta pokračuje. A je třeba si zapamatovat, co Mojžíš říkal. Důležité bude nezapomínat na ty dvě cesty, které jsou před námi. Jedna vede k životu, druhá k smrti.

MODLITBA

Bože, je to opravdu tak, že každá chvíle otevírá před námi spoustu možností. Někdy je tak těžké se rozhodovat. I když někdo se zmánit nedá, ty nám ukazuješ, že vždycky se můžeme k věci nějak postavit, než jak se rozhodnout... Prosím, ať mi nejde hlavně o sebe, abych dobře vypadal. Chci jít za tím, co je dobré, co vede k životu, k radosti. Prosím, pomáhej mi v tom... Dej, ať nezapomenu, že jsem ve tvé ruce. Děkuji a prosím i za všechny, kteří mi ukázali k tobě. Děkuji za Mojžíše i za své současníky. Amen

podněty pro rozhovor:

- myslíte, že se vaši rodiče musí často rozhodovat mezi dobrem a zlem - mezi tím, co i ostatním prospívá nebo neprospívá?
- mohou nás samy zákony před nějakým ochránit? Nebo je ještě něco zapotřebí?
- obešli bychom se bez zákonů?
- kdy jsou zákony pomoci?
- v kterých situacích se chováme podle zvyku a kdy podle zákona, (dbáme na nějaké nařízení), kdy jednáme podle nějakého vzoru, kdy podle příkazu rodičů?
- co znamená, že se někdo chová asociálně?
- jsou zbožní lidé nespravedliví, ohrožují někoho nebo něco, mají nějaké zvyky, které svědčí o jejich bezohlednosti? (Pamatujete si, kdy se během cesty pouští choval Mojžíš nespravedlivě vůči Bohu a tedy i lidem?)
- znáte nějakou bezchybnou biblickou postavu?
- jaké zvyky a zvyklosti jsou nebezpečné?
- viděli jste v televizi reportáž o nebezpečných sektách, které rozvracejí život jednotlivců, rodin nebo útočí na celé civilizace.

- víte, že nejen p?íslušníci islámu, ale i k?es?ané v minulosti vyhlašovali svaté války? (císa? Zikmund proti ?eskému království - v Krakov? 1419; k?ižácké války 12.-15. století)
- jak se dovídáme, že n?co je dobré a n?co je zlé - prost?ednictvím koho nebo ?eho?
- mluví váš pan fará? ?asto o tom, že dnes lidé n??emu podléhají, ?emu? Co vás vábí? Co byste cht?li velmi rádi ud?lat?
- je to správné, že i velmi dobrý prezident již nesmí znovu kandidovat, když již tuto funkci dvakrát vykonával? ?emu takový zákon zabra?uje?
- vid?li jste n?kdy slavnostní p?edávání n?jaké funkce, nap?. ustanovení nového fará?e?
- znáte n?jakého v?dce, který dovedl být pokorný jako Mojžíš?
- co znamená úsloví, že "nejv?tší um?ní je v?as odejít" ?
- pro? se staví pomníky významným lidem - jen abychom je oslavovali?
- na co vzpomíná bible? Víte, že Bible kralická má také sv?j památník - muzeum? (Víte, kde se nacházejí Kralice?)
- chodíte s rodi?i na h?bitov? Co se tam d?lá?

Odkaz na pracovní list

[30 Záv?r Mojžíšova života - st](#)

[30 Záv?r Mojžíšova života](#)

Odkaz na píse?

[Dál, p?ece nejdete sami](#)

[Mému Bohu pat?í zem, též i nebe se sluncem](#)

[Bojujte, bojujte dál, pohle?te jen, v dálce svítá](#)

[Rok za rokem, roky, léta jdou](#)

[K tob? duši pozdvihuji, Hospodine, v úzkosti](#)

[N?kdo m? vede za ruku \(BTS22\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 1](#)

Biblický odkaz (kat)

[Deuteronomium 30,15–20](#)

[Deuteronomium 31,1–8](#)

[Deuteronomium 34,1–12](#)